

ՄԻՈՆ

ԽԲ.

ՏԱՐԻ-ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ ԵՐՈՒՍՏՂԷՄԻ ՀԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

«سور» مجلة ارمينية شهرية، دينية، ادبية، ثقافية.

“SION” ARMENIAN MONTHLY OF RELIGION, LITERATURE, PHILOLOGY.

1968

Սեպտեմբեր-Նոյեմբեր

Թիւ 9 - 12

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄՄԱՆԻ Ս. ԹԱԴԵՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Մեծ Եղեռնին անմիջապէս յաջորդող համատարած փախուստի, անդո՛ւնալի եւ անորոշութեան յուսահատ օրերուն, երբ Ֆիդիքական տարրական գոյութեան մը պահպանումը կէտ նպատակին էր ամբողջ Հայութեան, գրեթէ ոչ ոք կը մտածէր այն վտանգին մասին՝ որ, յետագային «ճերմակ ջարդ» որակուած, պիտի դառնար այլեւս կազմակերպուած ու կանոնաւոր համայնքային կեանք ունեցող գաղութահայութեան մեծագոյն մղձաւանջը: Ապա, մինչեւ 1950-ական թուականներու վերջը, մեր գաղութները պիտի ապրէին կամաւոր անհոգութեան կեանք մը, երբ խօսք եւ գործ զիրար պիտի հակասէին այնքան տարօրինակ կերպով. այսպէս, թերթերու էջերէն եւ հանդէսներու բեմերէն մարդիկ զիրար պիտի գերազանցէին՝ ձուլումի եւ կորուստի վտանգը ամենէն զօրաւոր գոյներով ներկայացնելու իրենց ճիգին մէջ. եւ սակայն գրեթէ ա՛յ մէկ կարեւոր ու կազմակերպուած քայլ պիտի առնուէր՝ յառաջացող ախտը դիմագրաւելու համար: Թերեւս դանազան պատճառներ գտնուին այս անհոգութիւնը բացատրող, եւ թերեւս ալ մարդիկ ցոյց տան ցանցը այն դպրոցներուն եւ ապրումներուն եւ երիտասարդական կազմակերպութիւններուն՝ որոնք վերջին յիսուն տարիներուն իրենց շուրջ խմբած են մեր հայ մայրներուն կեանքն ու գործունէութիւնը: Սակայն այսօր կը

գտնուի՞նք անախորժ կացութեան մը առջեւ, անախորժ սթափու-
մի մը առթած բոլոր տառապեցնող մտածումներով եւ մտահո-
գութիւններով. որովհետեւ իրողութիւն է որ այն որուն ժա-
մանումը կը գուշակէինք ետրուն համար մեր զանգերը կը ղողան-
ջէին՝ հասած է մեզի, մեր հետ է, գրաւած է մեզ, որմէ չենք կր-
նար փախուստ տալ: Եւ միայն հիմա է որ, անորոշութեան եւ յու-
սահասութեան այս միջոցին, կը գիտակցինք մեր անպատրաս-
տութեան եւ ժամանակի ահաւոր վատնումին:

Ապահովարար տյս տխուր եւ ոչ-նախանձելի կացութեան
պատճառը ըլլայ նիւթական հարստութիւնները ոգեկան արժէք-
ներու փոխակերպելու մեր չկամութիւնը, եւ, միւս կողմէ՝ այն
անտարբերութիւնն ու յաճախ հեգնանքը՝ որով սովոր է մեր
գաղթահալութեան մեծ մասը դիմաւորել հոգեկան եւ իմացա-
կան «ճաց չկերցնող» գրոյթներ, սկզբունքներ ու աւանդներ՝ ո-
րոնցմով է սակայն մանաւանդ որ ցեղեր կ'ապրին ու կը գոյատե-
ւեն իրբեւ անջատ եւ ինքնուրոյն համայնքներ:

Հետեւարար, անխառն ուրախութեան եւ հրճուանքի առիթ
է մեզի համար, «Սիոն»ի ներկայ թիւով աւետել աւարտումը Ամ-
մանի Ս. Թադէոս Եկեղեցիի կառուցումին, իշխանական նուիրա-
տւութեամբը Ամերիկահայ ազգային Տիար Յարութիւն Թադոս-
եանի: Չենք ուզեր անգամ մը եւս կրկնել թէ որքան անհրաժեշտ
ու վճռական նշանակութիւն ու դեր ունի Հայաստանեայց Եկեղե-
ցին արտասահմանի մէջ. դեր մը՝ կարեւոր եւ անյետաձգելի, զոր
իրագործել կը ճշին եկեղեցիներու հետ ապրող ու անոնց միջո-
ցաւ գործող Հայ կղերականները՝ աշխարհի չորս անկիւններուն:
Հայ դպրոցին հետ, բայց անկէ աւելի՝ մանաւանդ՝ Հայ Եկեղեցին
է սրբազան աւանդապահը մեր ոգեկան դարաւոր արժէքներուն,
անոնց՝ որոնք, ինչպէս կը հաւատանք բոլորս, մեր գոյատեւման
սիւներն են ու մեր կեանքերուն ամրախարխիս եւ անխարդախ յե-
նարանները: Օգնել աւանդութիւններու եւ ոգեկան ժառանգու-
թեան պահպանման այդ աննկուն գործիչին՝ սատարել է ազգա-
յին սիրկութեան սուրբ պարտականութեան: Բայց պատճառ ու ա-
ռիթ ըլլալ Հայ կաթողիկէի մը բարձրացման՝ վեր է ամէն գը-
նահատանքէ ու վարձատրութենէ:

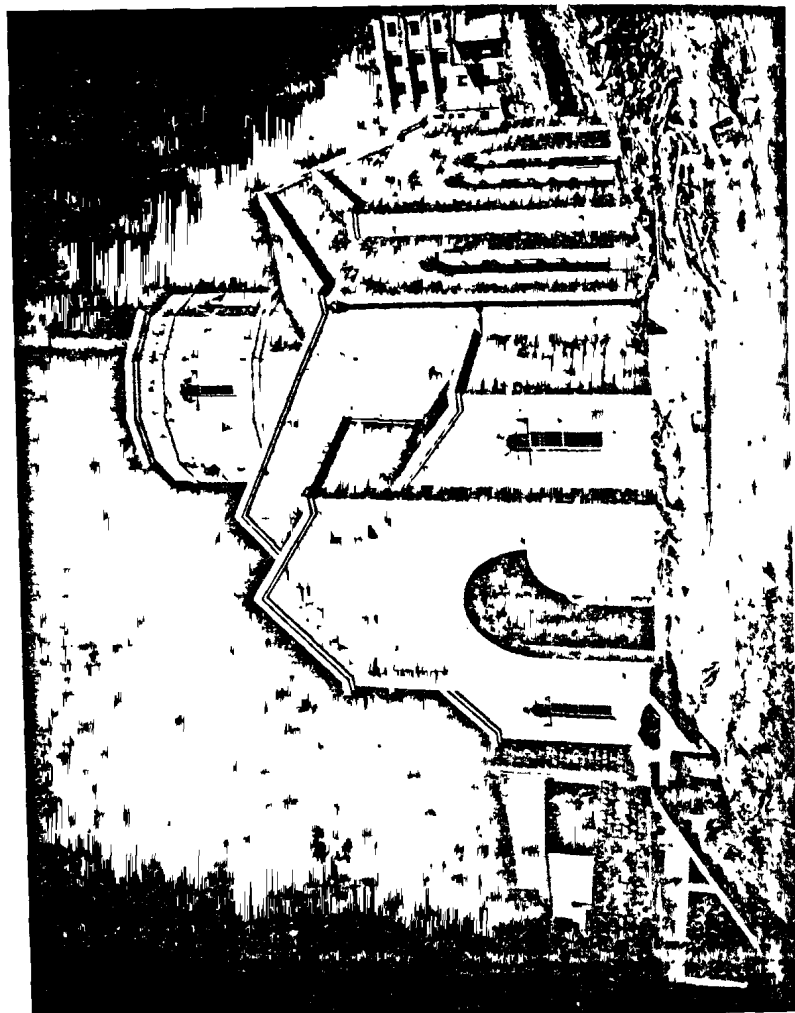
Ծիշդ այդ ամենէն կարեւոր օժանդակութիւնն է որ ըրած է
բարերար Տիար Յ. Թադոսեան, հաւանելով որ իր նիւթական մի-
ջոցներով կառուցուի Ամմանի Ս. Թադէոս Եկեղեցին՝ ծառայելու
համար նոյն գաղութի հաւատացեալներու կրօնական եւ հոգեկան
պէտքերուն:

Պարոն Թադոսեան անծանօթ դէմք մը չէ Ամերիկահայու-
թեան, եւ ի մասնաւորի Նիւ-Եորքի Հայ համայնքին՝ տարիներու
վրայ երկարող իր բարերարութիւններով եւ ազգօգուտ ծառայու-
թեամբ: Միայն Նիւ Եորքի Մայր Տաճարի շինութեան ի նպաստ
նուիրած է 25,000 տուարի պատկառելի գումար մը, օժանդակած
ըլլալու համար այն մեծ եւ գեղեցիկ ձեռնարկին՝ որ փառքը պիտի
կազմէ նոյնքան պատուական եւ ազնուահոգի Հայու մը՝ Տիար
Հայկ Գալուէքճեանի:

Սակայն Ամմանի Ս. Թադէոս Եկեղեցիին իր բարերարութեամբը, Տիար Թադոսեան ծանօթ անձնաւորութիւն մը կը դառնայ նաեւ Միջին Արեւելքի Հայ հասարակութեան եւ այլ գաղութներուն: Երեք տարիներ առաջ, երբ Հիմնարկէքի արարողութեան մասնակցելու համար 1965-ի Հոկտեմբերին Երուսաղէմ կը ժամանէր, տեղւոյս եւ Ամմանի Հայ գաղութները իր մէջ կ'ողջունէին պատուական եւ հաւատացեալ հայորդի մը, համեստ ու աղնիւ նկարագրով: Իսկ երեք տարիներ վերջ, 1968-ի Հոկտեմբերին, նոյն եկեղեցիին օծման առթիւ իր երկրորդ այցելութեամբ՝ Տիար Թադոսեան իր շուրջիները տպաւորեց իբրեւ բարձր նկարագրի տէր եւ ազգային ու եկեղեցական պարտականութիւններու խորունկ գիտակցութիւնը ունեցող անձնաւորութիւն մը՝ արժանի ամէն յարգանքի: Հիմնարկէքէն մինչեւ փառաւոր օծումը՝ ան մօտէն եւ կանոնաւորաբար հետաքրքրուեցաւ իր գեղեցիկ ծրագրի իրագործման ընթացքով: 1967-ի Յունիսին կատարուած քաղաքական յանկարծակի վերիվայրումներն ու անոնց յաջորդող չփոթ ու խառնակ կացութիւնը ոչինչ պակսեցուցին Տիար Թադոսեանի խանդավառութենէն: Եւ, այս խանդավառութեան միացած Երուսաղէմի Ամենապատիւ Պատրիարքին վճռականութիւնն ու Ս. Թադէոս Եկեղեցին փութով եւ ժամանակին կառուցուած տեսնելու փափաքը՝ յաջող աւարտին հասցուցին սկսուած գեղեցիկ ձեռնարկը:

Ամմանի բարձրահայեաց բարձունքներէն մէկուն վրայ դէպի երկինք ուղղուած Հայ Եկեղեցիի կաթողիկէն նոր հաւատքով եւ եռանդով լեցուցած է տեղւոյն գաղութի անդամներուն սիրտերը, եւ այս երջանիկ առիթով մեր միակ փափաքն է որ վարակիչ դառնայ օրինակը բարերար Տիար Յարութիւն Թադոսեանի՝ որպէսզի նիւթական մեր բոլոր կարելիութիւնները լաւագոյն կերպով ի սպաս դրոյն արտասահմանի Հայութեան գոյատեւման եւ պահպանման:

Ա. Գ.



Ամենայն հայրապետաց Ս. Թադևոս Եկեղեցին, օծումը շարաք մը առաջ :